

שלחו להדפסה

גודל פונט

דעות

בארץ

מיהם אנשי הציבור?

את נשיא האוניברסיטה לא צריכים לבחור או להדיח אנשי עסקים. ההחלטות, בדבר פתיחה וסגירה של חוגים, מדיניות המעונות ושאלת השכר הדיפרנציאלי כרוכות בשאלות אקדמיות וערכיות שאל לאנשי העסקים להתערב בהן

אריאל רובינשטיין

10:43, 13.07.09

4 תגובות

אם הייתי יורד מהמאדים (או ממגדל השן) והיו אומרים לי שבועדים המנהלים את האוניברסיטאות יש אנשי ציבור הייתי מתמוגג. הייתי מתרשם מפתחותן של האוניברסיטאות המאפשרות לאנשים המייצגים את האינטרס הציבורי להתייצב על משמר יעודן התרבותי, המדעי והחינוכי כמו גם לשמור על יכולת קיומן הכלכלית. הייתי מניח שאנשי הציבור הם בעלי רקע מגוון. שיש בהם סופרים ומשוררים, מחנכים ומדענים עתירי ניסיון, אנשים עם ותק בניהול ציבורי, אנשים שיש להם היכולת להשלים את מה שמי שמקדיש חייו למחקר אקדמי מופשט אינו מצטיין בו.

עיון ברשימות אנשי הציבור המופיעות באתרי כמה מהאוניברסיטאות המובילות בישראל מגלה תמונה שונה מאוד לגבי זהותם של "אנשי הציבור". בווייצמן מככבים אנשי נדל"ן, יהלומים, בכירי חברות ביטוח, סופרפארם, אורמת, ובזק. באוניברסיטה העברית מרבית אנשי הציבור קשורים בחברות כמו, בל"ל, מדינול ורבולון, ואולם האוניברסיטה הירושלמית ראויה לשבח על כך שבועד המנהל אותה אפשר למצוא אשת ציבור של ממש (שופטת בית המשפט בדימוס דליה דורנר). באוניברסיטת תל אביב התמונה פשוטה מפשטה. הוועד המנהל קטן. דירקטוריון של ממש. כל אנשי הציבור הם חברים בכירים במסדר אצולת העסקים הישראלית. מנתונים באחד האתרים עולה שארבעה מחברי הוועד המנהל של תל אביב משמשים כדירקטורים ב-46 חברות וכמה מהם אף מופיעים כחברים בגופים ניהוליים של מוסדות אקדמיים וסמי-אקדמיים אחרים.

אין לי ספק שאנשי העסקים המשמשים כ"אנשי ציבור" בוועדים המנהלים את האוניברסיטאות מקדישים מזמנם היקר מתוך כוונות של זהב (והיכרות מועטה של העולם האוניברסיטאי), ובאים עם מלאי בלתי נדלה של מרץ (ומחסור בזמן), המון קשרים (ומעט מזומנים שהם מוכנים לתרום). הם מאמינים ביושר בכישוריהם לסייע לאוניברסיטאות ויש מהם המעוניינים להשפיע על דרכן. איש מהם לא התפרץ לתפקידו, אם כי כמה מהם דווקא היו די להוטים לשמש בתפקידים "כפויי תמורה" אלו. החטא הקדמון הוא משל הפרופסורים: אנשי העסקים הוזמנו לוועדים המנהלים על ידי קברניטי האוניברסיטאות עצמם, מתוך אמונה תמימה שהקרבה לעולם העסקים תסייע למוסדות בקיבוץ מעות. אלו ואלו הדחיקו את העובדה שבסופו של דבר כמעט כל התקציב האוניברסיטאי, כאן ובחו"ל, בא בעבר, בא בהווה ויבוא בעתיד מהמדינה.

"איש הציבור" נהנה מזכות היתר להביע דעה, ולא לתת דין וחשבון לאף אחד, בוודאי שלא "לציבור", שלא שלח אותו לשום מקום. רבים מאנשי העסקים הללו לא מסוגלים להשתחרר מהתפיסה, שדרך ניהול האוניברסיטה צריכה להיות כמו דרך הניהול היחידה המוכרת להם, זו של דירקטוריון של חברה. ל"אנשי ציבור" אלה יש לעיתים דעות חזקות על דברים שמוטב שלא יתערבו בהם. את נשיא האוניברסיטה לא צריכים לבחור או להדיח אנשי עסקים. ההחלטות, בדבר פתיחה וסגירה של חוגים, מדיניות המעונות ושאלת השכר הדיפרנציאלי כרוכות בשאלות אקדמיות וערכיות שאל לאנשי העסקים להתערב בהן.

כן, בחברה הישראלית מתנהל מאבק שליטה. האליטה העסקית קיבלה בעשורים

האחרונים כוח עצום על חשבון קבוצות אחרות, לרבות הציבור והפוליטיקאים המייצגים אותו. המשבר הכלכלי, למרות היותו תוצר כישלוננו של המגזר העסקי, פגע רק מעט במגזר זה. מדובר במאבק תרבותי על דמותנו. אין בו לבן ושחור, טוב או רע, אבל יש בו הרבה תאוות כוח ויצרים. את האוניברסיטאות צריכים לנהל מי שמבין מהי אקדמיה. בביקורת ראוי שיהיו מעורבים אנשים בעלי ראייה ציבורית רחבה לרבות אנשי עסקים שלכמה מהם תרומה ניכרת לעולם האקדמי הישראלי. אבל, "אנשי הציבור" המקצוענים, מוטב שיסירו ידיהם מניהול האוניברסיטאות ואם בא להם, שיתמקמו במקום הראוי להם, יציע המעודדים.

הכותב הוא פרופסור לכלכלה, מחבר הספר "אגדות הכלכלה" שראה אור השנה